



Sverige och diktaturerna

Davis Cup-matchen i tennis mellan Sverige och Chile i Båstad i september föranledde en engagerad debatt om vårt lands förhållande till olika diktaturer. Att spela eller inte spela, det blev frågan. Men matchen kom till stånd utan incidenter, och väl var det.

Kort efteråt verkställdes dödsdomar över fem människor i Francos Spanien. Detta medförde omfattande demonstrationer och bojkottaktioner i Sverige. Att resa eller inte resa till Spanien, det blev frågan. Den besvarades nekande av en del, framför allt av dem som ändå inte tänkt fara dit just då. De visade en särskilt stark vilja att andra skulle vara solidariska.

De reaktioner tennismatchen och dödsdomarna väckte var i betydande grad känslomässigt betingade, och som sådana fullt begripliga. Sveriges folk vänder sig med vrede och avsky mot våld. Ändå är det angeläget att också kallt och förnuftsmässigt – även utan svordomar – analysera vad som hänt och vilka slutsatser som bör dras.

Det finns tyvärr många länder där dödsstraffet inte är avskaffat. I Frankrike avrättas fortfarande sådana som dömts för mycket grova våldsbrott. I Sovjetunionen leder allvarliga ekonomiska brott till döden. Det speciella för Spanien är att det gällt politiska polismord, och att domarna fällts av politiska domstolar, där de anklagade inte fått möjligheter att försvara sig. Detta är ovärdigt ett civiliserat land, och det finns all anledning att oreserverat fördöma det.

Ett sådant ställningstagande mot våldet är naturligt för nästan alla. Mindre klart är vad det skall ha med exempelvis det internationella idrottsutbytet att göra. Vilka principer

bör i fortsättningen präglade av idrottsrörelsen och turismen i dess kontakter med länder, vars regimer vi ur humanitär synvinkel finner förkastliga? Det måste nämligen finnas åtminstone ett minimum av konsekvens i vår inställning. Den skall inte i det oändliga dikteras av i och för sig aldrig så motiverade känslostormar, eller av den uppmärksamhet som vissa övergrepp – ibland slumpvis – råkar väcka i vårt land.

Till en början framstår det onekligen som egendomligt att man endast tar avstånd från ett eller två av de många fascistländer som finns här och var i världen. Det har tidigare från en del håll hävdats att man bör koncentrera aktionerna på Chile, eftersom landets regim är så ny och därför inte skulle sitta säker i sadeln. Det argumentet är ohållbart. En diktatur kan sitta löst, även om den suttit länge – Caetanos Portugal var ett av flera exempel på detta. En gammal diktatur kan också var väl så frånstötande som en ny och följaktligen förtjäna lika mycket förakt.

Vidare är det besynnerligt om avståndstagandena uteslutande skulle koncentreras på några fascistiska diktaturer. Det är inte bara mot dem som det kan synas befogat med de-

monstrationer och bojkotter. Kommunistländerna vet sannerligen också hur det går till att slå ner de mänskliga rättigheterna. I fråga om brutalitet och politisk förföljelse kan de framgångsrikt tävla med sina fascistiska kollegor i förtryckarskrået.

I längden är det knappast förnuftigt att bekämpa olika diktaturer genom att frysa ner kontakterna med deras idrottsmän eller genom att vägra turista hos dem. Bojkottaktioner blir fö sällan effektiva om de inte samordnas internationellt. Också på det planet finns dessutom anledning att efterlysa konsekvens och varna för räddhågad opportunist. Fokuseringen på grymheterna i Chile och Spanien kan också få en del att inbilla sig att liknande övergrepp inte skulle förekomma på andra håll i världen.

Och hur reagerar människor som förtrycks, om de erfar att medkänslan från Sverige är avhängig av vilken sorts terrorregim det råkar vara fråga om? Kan man egentligen tänka sig en mera kallhamrad cynism mot dessa diktaturernas många glömda och nonchalerade offer?

Matti Haggström